

A Gyere velünk a Biblia korába! rovat írásához

Munkácsy Mihály Krisztus-trilógiája

Munkácsy a *Golgota* című képén kívül két másik hatalmas méretű festményt is készített az Úr Jézus elítéléséről.

A születésük szerinti időrendben állnak itt a képek.

1. Tedd őket a valós történések sorrendjébe!

2. Alaposan szemléld meg a festményeket! Vedd sorra és nevezd meg a főszereplőket! Majd a többi alakot is azonosítsd! Kik lehetnek ők?

Mind a négy evangéliumban megtalálod az eseményeket (Máté 27., Márk 15., Lukács 23. és János 18–19. fejezetében).

Krisztus Pilátus előtt

1880 júliusától kezdve egy esztendőn keresztül dolgozott Munkácsy ezen a képén, a műhöz több színváltozatot és tanulmányt készített, mindegyikhez élő modelleket használt.

1881, olajfestmény vászonra, 417 cm x 636 cm

Golgota

1884, olajfestmény vászonra, 460 cm x 712 cm

Keresztesné Várhelyi Ilona irodalomtörténész szavai:

Sokáig nem is vették észre, hogy ezen a képen valójában nemcsak Jézus Krisztus keresztre feszítése látható, hanem annál több. Erre utal a mű eredeti címe, a *Consummatum est*, azaz *Beteljesedett!*. Ha pedig így van, akkor joggal tesszük fel a kérdést: mi teljesedett be?

Jézus ezen a képen még él, vagyis éppen e beteljesedést láthatjuk. A képen a keresztcsoport áll a legmagasabban: ennek az áldozatnak a beteljesedése kellett ahhoz, hogy a kereszténység egyáltalán megszülethessen. De a feltámadás ténye nélkül ez nem történt volna meg.

Éppen erre utal a kép másik hangsúlyos alakja, a Munkácsy által arab lovasnak nevezett figura. Láthatjuk, hogy nem az ember arab, hanem a ló. A lovas arca hasonlít a kereszten függő Jézuséra, tekintete átmetszi a teret, úgy néz a haldoklóra. Feszülten várja, mikor fejezi be Krisztus a földi életét, hogy ő is útjára indulhasson. Ki ő, és hová indul? A kérdésre a *Jelenések könyvének* látomása ad választ: „Ekkor láttam a megnyílt eget, és íme, egy fehér ló, és aki azon ült, annak Hűséges és Igaz volt a neve, és igazságosan ítél és harcol” (Jelenések 19,11). A folytatás így hangzik: „Vértől ázott ruhába volt öltözve, és ez a neve: Isten Igéje” (Jelenések 19,13). A festmény lovasa fehér lovon ül, ruhája véres, feje felett a megnyílt eget is láthatjuk. Ő tehát a „királyok Királya, az uralkodók Ura” (Jelenések 19,16), aki legyőzi a gonoszt. Munkácsy így egyetlen képen ábrázolta Jézus megváltó keresztáldozatát és az élő és terjedő, Krisztus-arcú Igét, a feltámadás üzenetét.

Ecce homo (Íme az ember!)

1896, olajfestmény vászonra, 403 cm x 650 cm

Munkácsy sok év múlva tért vissza a témához, az *Ecce homo* végül az utolsó alkotása lett. Akkor már igen beteg volt. Karlsbadi gyógykúrájáról írta egyszer a feleségének: „...szeretnék otthon lenni, mert nem hagy nyugodni az én Krisztusom”.

Van, aki szerint ezen a festményen a szenvedő embert ábrázolta, ám helyesebb, ha azt mondjuk, hogy az emberként szenvedő Istent jelenítette meg.

Munkácsy szavai: „Sosem próbáltam isteni személyt festeni, mivel ami isteni, azt az ember nem képes megfesteni. Én az emberi alakban megjelent Istent akartam ábrázolni.”

Munkácsy Párizsban élt és dolgozott. A *Krisztus Pilátus előtt* és a *Golgota* című képe is először Párizsban s csak később volt Budapesten kiállítva. Munkácsy műkereskedője nagy közönségsiker mellett utaztatta a festményeket Európában. 1886-ban Amerikában is nagy érdeklődést keltettek. 1887-ben *Wanamaker* multimilliomos kereskedő vásárolta meg mindkét Krisztus képet. 1911-től philadelphiai áruházában állította ki őket minden böjti-húsvéti időszakban. 1988-ban örökösei árverésen eladták e műkincseket, s azok két különböző tulajdonoshoz kerültek.

Munkácsy Mihály egyre nagyobb megbecsülésnek örvendett itthon is. Tervezte Magyarországra költözését. 1896-ban az elkészült *Ecce homo* festményt mutatta be, majd a kép részt vett a millenniumi ünnepségeken. Ezután ez is bejárta Európát és megfordult Amerikában is. A képet *Déri Frigyes* vásárolta meg, halála után pedig az általa alapított

Debreceni Déri Múzeumba került. *Déri* még életében meghatározta, hogy a kép egy tetőmegvilágítású, különálló teremben legyen. 1930. május 25-e, a múzeum avatása óta ilyen a Munkácsy-terem.

A három képet Munkácsy sohasem látta együtt. A közönségnek először 1995-ben volt erre lehetősége a *Déri Múzeumban*, mert a külföldi tulajdonosok lehetővé tették. A múzeum felújítása miatt 2010-ben előbb Pécsen, majd a budapesti *Magyar Nemzeti Galériában* mutatták be a képeket. 2011 őszétől visszakerültek Debrecenbe. De tulajdonosaik időnként igényt tartottak rájuk.

A magyar kormány tárgyalásokat folytatott és megvásárolta a *Krisztus Pilátus előtt* című képet 2015-ben, a *Golgotát* pedig 2019-ben. Így most már a magyar állam tulajdonaként állandóan a *Déri Múzeumban* láthatók.

Tamás Szilvia